СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 212. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 13-го вересня 1939. No. 212. Jersey City, N. J., Wednesday, September 13, 1939 VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯД ЗНІС КВОТУ НА ЦУКОР

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт своїм розпорядком зніс квоту на цукор, яка обмежувала продукцію цукру в нутрі краю, а також обмежувала його імпорт з інших країв. Ця квота була впроваджена на те, щоб удержати ціни на цукор від надмірного спадку і так рятувати цукрову індустрію. Але тепер, коли внаслідок війни в Европі цукор дуже підскочив на ціні і навіть тяжко його дістати, президент це обмеження скасував і тепер можна буде продукувати і ввозити цукор в неомеженій скількості. На Кубі вже жде 800,000 тон цукру, щоб його ввезти до Злучених Держав Америки. Зріст цін на цукор був викликаний спекулянтами, а не браком, говорить уряд. Знесення квоти знов обнизить ціни, хоч може не до попередньої висоти.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ БОРОТЬБА НАД НЕВТРАЛЬНОСТЕВИМ ЗАКОНОМ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора, що все був за ізоляцію Злучених Держав від европейських справ, тепер заявив, що він у сенаті буде всіми силами боротись проти того, щоб обмежувати дискусію над зміною невтральностевого закону, а також буде боротись проти самої зміни. Бо зміна того закону, а до того склонність уряду вмішуватися в европейські справи, може остаточно довести до втягнення Америки до війни, говорив Бора. Він також говорив, що не лише сам буде боротись; такої думки є багато інших сенаторів.

Як відомо, президент Рузвелт хоче скликати небавом конґрес у ціли зміни невтральностевого закону. Він також не хоче допустити до довшої дискусії над тою справою, щоб, мовляв, не викликувати за границею враження, начеб Америка була поділена.

УДІЛИ ЗНОВ ІДУТЬ ВГОРУ.

НЮ ЙОРК. — На нюйорській біржі уділи тих фабрик, що можуть виробляти якінебудь воєнні матеріяли, знов підскочили дуже вгору. Деякі пішли на 10 пунктів.

ЗАМОВЛЯЮТЬ НОВІ КОРАБЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд замовив у будівельних компаніях 20 нових торговельних кораблів, по 14,000 тон містоти, призначені для перевозу ріжних продуктів до Европи. Уряд носиться також з думкою, щоб відновити 116 старих торговельних кораблів, що від закінчення останньої війни стояли нечинні в доках. Деякі з них уже добре поржавіли. Та їх принаймні можна би було ще сяк так направити.

АМЕРИКАНСЬКЕ РАДІО ГОДИТЬСЯ НА ПРИПИСИ.

ВАШИНҐТОН. — Три найбільші американські радіові стації, Колюмбія, Нешенел і Мючуел, згодились на один спільний правильник відносно відомостей з Европи. На основі того правильника вони будуть старатися, щоб вістки з війни були справедливі і всесторонні. Не будуть бавитися в сензаційність і не будуть занадто розмазувати страхіть війни. Будуть старатися, щоб найбільше новин давали американці, а не чужинці з інших країв.

СУБМАРИНА СПИНИЛА АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

МОБІЛЬ (Алабама). — Німецька субмарина спинила на широкім океані, коло Ірляндії, американський торговельний корабель „Вакота" і перешукала його, що він везе. Знайшовши все в порядку, субмарина відпустила його неушкодженим далі в дорогу.

КЛИЧУТЬ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО АРМІЇ.

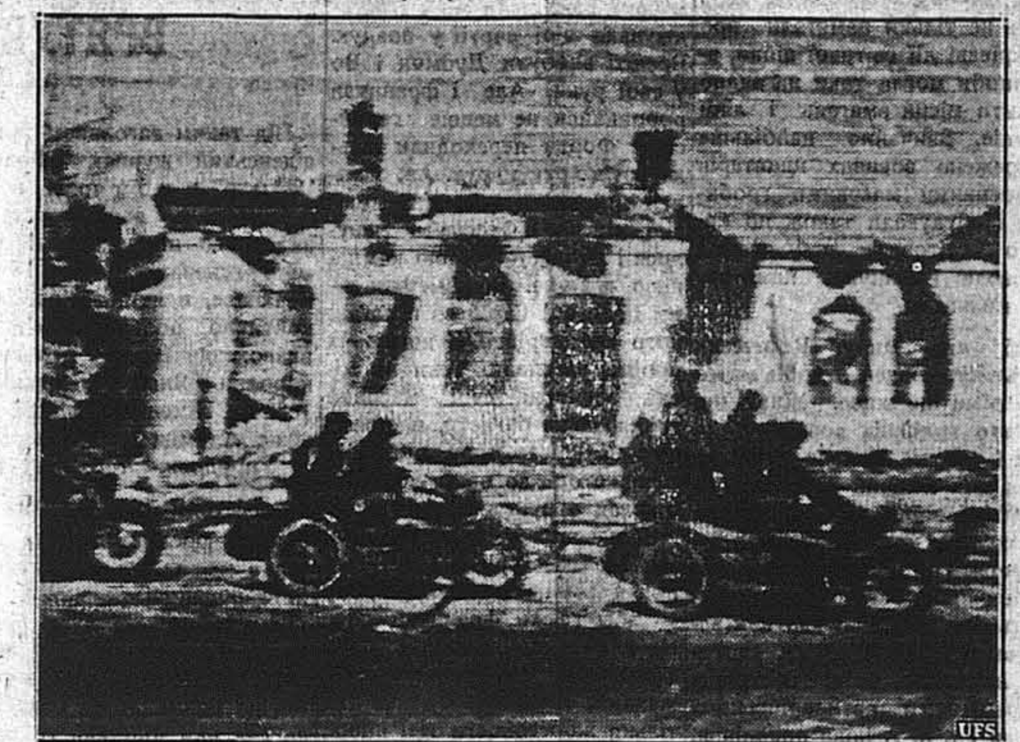
НЮ ЙОРК. — Американські рекрутні стації кличуть добровольців до армії, фльоти і летунства. Внаслідок недавнього рішення конґресу сила американської зброї буде значно побільшена.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ЗАКЛИКАЄ ДО СПОКОЮ.

АТЛЯНТИК СИТІ. — На зїзді ветеранів еспансько-америкаської війни посадник Ля Ґвардія закликав усіх до захования рівноваги в теперішнім напруженім часі. Він радив усім уникати всього, що моглоб викликати якенебудь огірчення в котрімнебудь воюючім краї й моглоб заколотити теперішню американську невтральність. Згадана конвенція ухвалила резолюцію, що висказується проти участи Америки в европейській війні.

КОМУНІСТИ ОБОРОНЯЮТЬ НІМЕЦЬКО-СОВЄТСЬКИЙ ПАКТ.

НЮ ЙОРК. — Комуністичні бесідники в Медісон Сквер Ґардені обороняли політику Сталіна, що заключив з німцями мировий договір. Серед бесідників виступав головний секретар комуністичної партії, Ерл Бравдер, який говорив, що той пакт причинився до загального . . . замирення. Бо він перешкодив черговому „Мінхенові", в якім мали поділити Польщу. Отож Сталін урятував Польщу від поділу своїм згаданим договором з німцями.

У РУЇНАХ.

Змеханізовані одиниці німецької армії переїздять по зруйнованім селі Щецові. Таких зруйнованих сіл є сотки.

ЗА „ФАЛЬШУВАННЯ МЕТРИК".

Дня 12. червня ц. р. відбулася в Бібрці на виїздовій сесії львівського окружного суду. розправа проти голови ПНК УНДО, о. Онуфрія Гайовського, пароха з Шоломиї, обвинуваченого за „фальшування метрик". Обвинуваченого засуджено на 6 місяців арешту з припиненням кари на два роки.

Дня 13. червня ц. р. відбулася така сама розправа проти стрілицького віцедекана, о. Івана Мащака, пароха в Баківцях. Присуд такий самий: 6 міс. арешту з припиненням на 2 роки.

ЩОБ ЯСНО ДУМАТИ.

Коли людина надто зворушена, то не може ясно думати. Нездорова, невиспана, заморена людина не може ясно думати. Хто переїдається, каламутно думає. Великий марнотратник полової сили мляво думає. Ясно може думати тільки зовсім здорова людина, що мірно спить, мірно їсть, мірно працює і має повздержливість.

Як думки ваші стануть мляві та каламутні, то відпочиньте, або ще лїпше зробите, як вийдете надвір і повними трудьми чистим та свіжим повітрям подихаєте хоч чверть години. Одначе, коли ви мляво та каламутно думаєте від того, що невиспані, зголоджені, або зажурені, то само свіже повітря не поможе.

ЗА МЕЖУ.

У Космачі, коломийського пов., 43-літній Теодор Палійчук ударив сокирою по голові Юру Петрованчука так сильно, що він помер у лічниці. Причиною вбивства — сусідські порахунки за межу.

ЗГОРІЛО 48 БУДИНКІВ.

У місті Сіляль на Литві вибухла пожежа і знищила 48 домів та господарських будинків. 80 родин залишилось без даху над головою. Підчас рятункової акції згинула одна жінка, кільканацять осіб було ранених. Причина пожежі невідома. Шкода сягає пів міліона літів.

АРЕШТУВАЛИ БАТЬКА З ПРИВОДУ САМОВБИВСТВА СИНА.

Кінна поліція в Торсбі, Алберта, арештувала 12. липня Н. Світлика з Торсбі, якого 15-літній син Іван поповнив недавно самогубство. Світликові закидають, що того дня ранком, коли його син поповнив самогубство, він його вибив. Старшого Світлика обвинувачують тому за побиття.

ЗІМЛІВ ІЗ ЖАЛЮ ЗА ДИТИНОЮ.

У вівторок, 18. липня, на розі вул. МкҐреґор і Селкирк у Вінніпеґу знайдено зімлілого Петра Вилинки, який прочуняся допевра за кілька хвилин в аптиці п. Залозецького. П. Вилинка заявив п. Залозецькому, що зімлів із туги за дитиною, бо його жінка Катерина, опустила його, забираючи з собою сина, якого він дуже любив. Він вивчив його українських танців в Інституті „Просвіта" і радів, як його улюблена дитина виступала на концертах.

САМОГУБСТВО ДВОХ ЗАЛЮБЛЕНИХ СЕСТЕР.

Дві сироти: 18-літня Марія і 20-літня Іляна Кустура з Браїли кинулися з т. зв. „панонської скали" у хвилі Дунаю. Їх тіл дотепер не віднайшли. В листах до родини обі сестри вияснюють причину траґічного кроку. Обі вони залюбилися в однім мужчині й обі хотіли взаємно собі уступити з дороги, але ні одна з них не хотіла згодитись на це. Тому рішили спільно скінчити самогубством.

ПОВІТРЯНА ТРУБА.

В часі бурі, що перейшла над Руською Равою й околицею, повітряна труба схопила стодолу госп. Лачинського й кинула кількадесять метрів дальше та розбила її в куски.

РОЗСТРІЛЯЛИ ШПИГУНА.

Військовий окружний суд у Кракові на наглій розправі засудив на кару смерти Альфонса Кітцінґера, який відповідав за шпигунство в користь Німеччини. Присуд виконали 17. червня ц. р.

ПОРОШОК З МОСЯЖНИХ ОПИЛОК ЗАМІСЦЬ ЗОЛОТА.

Едмонтонська поліція розслідила вже, що золотий порошок, за який Микола Лакуста заплатив $700, це собі опилки зо звичайного мосяжу, які піддано діланню якогось квасу. Ті опилки з мосяжу відповідають пробі з квасу, подібно як і золотий порошок. Згадані опилки піддають тепер аналізі, щоб означити, якого хемічного середника вжив обманець. Хоч цей спосіб ошуства є знаний поліції, то одначе в такий зручний спосіб підроблених мосяжних опилок поліції ще не траплялось бачити.

ВДАВАВ БАНДИТА.

Констабел Чорний, лінґвіст і член кінної поліції в Саскатуні, розказував у суді, як він вдавав бідного, бездомного українця з кримінальним рекордом, щоб здобути довіря гуртка здогадних бандитів.

Чорний зізнавав на вступнім перслуханні Фреда Самборського, здогадного провідника кримінального гуртка, і його брата Стефана, фармера з Кадворт. Розправа проти них буде у вищім суді на обвинувачення ограблення почти і склепу Шинґгамера у Пілджері 12 травня. Тоді вкрадено з каси коло 600 долярів і в додатку певну скількість товарів.

Констабел Чорний говорив, що Фред Самборскі запросив його прилучитися до згаданого гуртка для пропонованого „грабунку на півночі, що буде дуже корисне". Він зізнавав, що стрінув братів останньої осени і робив на фармі Стефана як карпентер. На зиму пішов до Кіркленд Лейк в Онтеріо і вернувся аж в травні цього року.

В Саскатуні найняв собі кімнату, звідки посилав звіти до поліційної старшини. Ночував у Самборського, де стрінув Криса Роллофа, невдоволеного члена здогадного гуртка. Приймав Роллофа в своїй кімнаті, де той „виговорився" про грабунок в Пілджері.

Роллоф зізнавав також. Він тепер відсиджує кару шість місяців за свою участь у грабіжі в Пілджері.

КРІВАВІ БОЇ ЗА ВАРШАВУ

ВАРШАВА. — Варшавське радіо далі передає вісті. Каже, що німецькі частини мусіли забратися з міста й деяких передмість. Міста боронить головно цивільне населення, включно зо старцями і дітьми. Варшаву перемінено, каже радіо, в нездобуту твердиню. Німці, каже радіо, цього міста ніколи не здобудуть. Воно стало зворотною точкою в воєнній кампанії. Варшава, каже далі радіо, започаткувала стримання німецького наступу і польського відвороту. Польська армія зачала на всіх місцях ставити опір, від Буга на півночі аж по словацьку границю на полудні. Радіо подає, що німці атакували Варшаву з літаків одного дня 17 разів. Є гори трупів. Але це тільки скріпляє завзяття і відвагу оборонців. Варшава і Польща мусять осягнути остаточну перемогу.

ПОЛЬЩА НЕ ПРИГОТОВАНА ДО ВІЙНИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН. — Американський воєнний кореспондент Отто Толішус, обіхавши польсько-німецький фронт, подає, що німецькі війська здавлюють Польщу як „яйце, зварене на мягко". Він дивувався, що польське військо ставило так слабий опір, а в багатьох місцях таки жадного. Одначе признає, що німецькому війську завдає великі втрати населення себто ті цивільні, що нападають на німецьких жовнірів з криївок і до них стріляють. Кореспондент не знає, де властиво поляки поставлять опір, бо й те, що мало бути оборонною лінією, є слабе. Поляки не подбали про стрілецькі рови, про другу чи третю оборонну лінію, в яких по відступі моглиб ставити опір і зльокалізувати війну. Поляки, каже він, бороняться по деяких містах. Але це без значіння, бо німці ті міста згодом окружують і потім легко здобувають.

НАДІЯ НА МОДЛІН.

ПАРИЖ. — Французькі ґазети подають за польським радіом, що польська армія всюди ставить опір та що німецький наступ здержаний. Особливо хоробро бороиться твердиня Модлін, побудована ще за Наполеона, а відома за російських часів під назвою Ново Ґеорґієвськ. Є вона побудована недалеко уйстя Буга, що там впадає до Висли.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЬЩІ БЕЗНАДІЙНЕ.

БЕРЛІН. — Німецькі воєнні комунікати твердять, що німецькі війська в Польщі посуваються на всіх фронтах. Найдальше на схід посунулись вони в Галичині, бо вже заняли містечко Радимно, що є віддалене від Львова всього 50 миль. Преса дивується, що Польща ще не здається.

НА ЗАХОДІ БЕЗ ЗМІН.

ПАРИЖ. — Французькі комунікати подають, що німецький наступ на заході відбито та що французи держать усі позиції, давніше заняті, а в деяких місцях посунулися ще навіть наперед.

ЗАТОПИЛИ 16 КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Знову німецькі субмарини затопили 4 нові товарові кораблі. Досі разом усіх 16.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК НАД ГАЛИЧИНОЮ.

БУКАРЕШТ. — Полуднево-східню частину Галичини облітав німецький літак, але бомб не кидав. Мабуть розслїджував, чи Польща не дістає допомоги шляхом з Румунії.

РАХУЮТЬСЯ З ТИМ, ЩО НІМЦІ ЗАЙМУТЬ ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ.

БУКАРЕШТ. — Німецька армія ступає скорим темпом у напрямі на, Львів, столицю Західньої України. Львів завалений польськими втікачами. Але майже безборонний, бо ні у Львові, ні в його околиці нема більшої військової залоги. Значить, ледви чи Львів зможе поставити опір. У такому випадку Румунія буде змушена приняти величезні маси втікачів, а то й відступаюче польське військо. Уже тепер є в Румунії тисячі втікачів з Польщі.

БОМБАРДУВАЛИ ЛЬВІВ.

ЛЬВІВ. — При бомбардуванні Львова німецькими летунами найбільше потерпіло село Знесіння, що властиво творить тепер зо Львовом цілість і є його передмістям.

СКИДАЮТЬ ПОЛЬСЬКІ МАРКИ.

ЛЬВІВ. — Львівське радіо подає, що німецькі летуни, що бомбардують Варшаву, скидають з літаків повно польських банкнотів. Думають, що вони хочуть тим дати людності до зрозуміння, що ті банкноти не матимуть великої вартости.

ПОЛЬЩА ВЖЕ ПОБИТА.

МОСКВА. — Так думають совєтські воєнні знавці й дивуються, що французи й англійці сидять „тихо" на заході й Польщі не помагають. Зате, кажуть вони, булоб інакше, якби так Польща була під опікою Совєтів.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГАРТУВАННЯ

Уже зачала розпускати свої сіті воєнна пропаґанда, яку дехто характеризує так, що їй вільно завжди і всюди брехати — „в імені добра батьківщини". Кожний є менш-більш свідомий вартости такої пропаґанди, коли мова про правду. Та проте всі ми знаємо, що й така пропаґанда має свій великий вплив. І то двоякий. Вона може дійсно збудити велику ненасисть до ворога навіть там, де її не було. Вона може піднести свій нарід до більшої посвяти, до більшого завзяття і хоробрости. Але — вона може також і пошкодити своєму народові. А це головно тоді, коли легковажить противника і його силу, а зате підносить дуже високо відвагу і дрібні осяги свого народу. На те останнє звертає увагу американський кореспондент, що описує воєнні події в Польщі. Він хвалить духа польського війська, наскільки доводилось йому його пізнати. Але водночас зазначує, що польська суспільність живе вигадками про надзвичайні осяги французів і англійців на західнім фронті, тим, що французи вже перейшли Рен і заняли багато німецьких міст, навіть такі як Штутґарт, та польські летуни бомбардували Берлін і то так сильно, що ледви чи ще що з Берліну осталось...

До цього додамо, що й в Анґлії зачали кружляти подібні поголоски. На них звернули вже увагу. І кажуть, що це недобре, коли зачинають наприклад розходитись аж такі вісті, що вже проломано Лінію Зіґфріда. І то тоді, коли командування зачинає робити щойно вступні приготування до властивої фронтової кампанії. А так, а не інакше, кажуть розважні люди, треба розуміти територіяльні здобутки французько-анґлійської армії на терені, положеним між Лінією Мажіно і Лінією Зіґфріда.

Очевидно, як в одному так і другому випадку ті люди, що такі вісті видумують чи переповідають, роблять це в такому переконанні, що роблять добре й патріотичне діло. Вони пускають такі вісті, які вони самі хотіли би почути, яких здійснення вони собі бажають. І бажають собі того ті всі, для яких у першу чергу ті вісті призначені. Та ці гарні почування не числяться з тим, які є наслідки таких „потіх" тоді, коли зачне виявлятися, що це все неправда. Раз навчиться людей відчувати, що Лінію Зіґфріда можна здобути чи зломати за день чи тиждень, то тим людям буде тяжко зживатися з тим, коли таке здобування треватиме місяці, а може роки і коли треба буде проливати багато крови за пяди землі, а не за милі.

Чому за те згадуємо? Бо такій поневоленій нації, як українська, треба завчасу на ось такі важні питання звертати добру увагу. Ми не можемо й не сміємо себе дурити, що „закидаємо шапками" наших ворогів, що всюди „підніметься революція", що всюди є „свої люди". Не робім цього тепер, ні тоді, коли будемо дійсно підніматись. Гартуймо себе завчасу в тому, що може бути якнайгірше навіть з нами самими як масою, бо над нею держить руку тверда й крівава чужа влада. А чим більше буде між нами загартованих на усякий і найгірший випадок, тим скоріше переможемо.

„ЛЮДИНА - СМЕРТЬ"

Памятники героїчних днів Вердену.

25 літ проминуло від хвилини вибуху світової війни, коли на 52 ріжних фронтах закипіли криваві бої, що на Заході Европи тривали чотири роки, а на Сході навіть декуди шість!

25 літ миру, а сліди-залишки війни залишилися на багатьох місцях і до сьогодні.

Багато із них збережено, щоб можна було показувати їх грядучим поколінням, щоб вони не тільки памятали про ці криваві дії світової війни, але щоби могли таки наглядно бачити місця змагань і лінії окопів. Звичайно найбільше збережено воєнних цвинтарів з воєнними масовими гробами. Побудували також по багато світових побоєвищах мавзолеї і величаві памятники поляглим.

25 літ миру. Величезна більшість людей з доби світової різні ще живе. Живі ще багато тодішніх вояків - борців і також чимало цивілів. Для них кожний памятник зо світової війни, кожна таблиця поляглим, кожний цвинтар — говорять незвичайно вимовно, незвичайно багато; вони бачать при них цілі картини величавої воєнної драми, картини завзятих боїв, обстрілів, барабанного артилерійського вогню і т. п. А нове покоління, яке війни не памятає і не бачило, приглядається до цих залишок війни мовчки і прислухується до пояснень про них. Нове покоління завважує головно геройськість цих кривавих змагань, не бачить їх темніших стадій. Воно так і добре, що нове покоління „війни не боїться", війну любить, на війну духово готове.

25-ліття світової війни насуває на гадку м. ін. також найбільші, найжорстокіші і найкривавіші фронти і побоєвища. Це в Европі: Верден на французькому фронті, Сербія, врешті фронт над Сочею-Ізонцом, на австрійсько - італійському фронті.

Сьогодні, 25 літ по війні — Верден місцем прощі тисяч туристів. Ідуть туди масово, щоб станути власною ногою на найкривавішому відтинку фронтів зо світової війни.

Серединою Вердену пливе ріка Моза, що пропливає через горбкуватий терен Льотаринґії і ділить місто Верден разом з рядом твердинь і укріплень на дві частини: на східню і західню. Німці натискали східню зо сходу і з півночі. Тому і найбільше потерпіли тут форти, положені від північного сходу: **Дуомон і Во.**

Хто ішов здобувати форти, прощався з життям. А і ті, що обороняли форти з нутра, були також призначені на смерть. Так і тут, у фортах Дуомон і Во. Німці рішилися здобути їх за всяку ціну. Відтяли їх від усіх інших, позбавили всяких звязків, світла, води і харчів. Підземними підкопами закладали міни і висаджували цілі партії у воздух. Врешті здобули Дуомон і Во у свої руки. Але і французи роронилися не менше геройсько. Форти переходили кілька разів з рук до рук. Аж вкінці німці ввели туди цілу дивізію війська. Французи кинулися і на них — малою компанією війська. Розуміється — всі полягли! Стрільна гураґанного артилерійного вогню їх просто засипали. Таки на місці знайшли свій масовий гріб. Тільки баґнети, настромлені на крісах, знак, що військо готове до приступу, виставали з румовищ і трупів. Цей масовий гріб, з баґнетами, що на крісах вистають понад землю масового гробу — зберігають французи досі. Це т. зв. окіп баґнетів („Ля Транше де Байонетіс"). Це жахливе місце — доказ не тільки жорстокости тієї війни, але і памятник незломної сили характеру і патріотизму. Між згаданими баґнетами стоять прості, деревляні хрестики з написами: „Невідомий француз, що поляг за Батьківщину".

Коло форту Дуомон на узбіччю горбка сьогодні цвинтар поляглих. Безмежні ряди білих хрестів. Таких цвинтарів під Верденом кільканацять! Разом їх там погребали коло 600 тисяч!

Для багатьох поляглих, яких тіла ґранати розірвали на шматоки, побудували тут т. зв. „оссуаріюм" (кістниці), місце, куди зложили на вічний спочинок кості і залишки цих поляглих. Лежать тут і спочивають навіки кості французів і німців, всуміш, у мирі по смерті.

Над „оссуаріюм" вежа у виді гарматнього стрільна, зверненого у міжпланетні простори...

З інших маєстатичних памятників у Вердені слід згадати „Памятник Перемоги". Це на кільканадцятьметровому постументі стоїть величезний лицар, спертий на мечі. У нутрі — каплиця з великими книгами, де вписані назвища поляглих.

А там — „Памятник - Мур". З муру видніє пять коло себе тісно обєднаних постатей. Це вояки французької армії з ріжних формацій війська. Вони створили живий мур і не допустили ворога заняти батьківщину.

А там — ще один, найбільший символ посвяти і жертви французького вояка під Верденом. Це памятник „Людина-Смерть". На верщку одного горба, на безлюдді, на педесталі стоїть оповита в кирею людська постать. Лице і відслонена грудь мають вигляд кістяка - трупа. У лівій руці він держить зломане ратище, а в правій, піднесеній вгору — листок лавру!

Така війна! Смерть забирає в ній міліони, а все — щоб піднести високо-високо листок лавру, листок перемоги... — („Новий Час"). **О.**

ЧИ СОБЄСЬКИЙ СПРАВДІ ВРЯТУВАВ ВІДЕНЬ?

Під таким заголвком приніс віденський журнал „Фолькс-Цайтунг" у своїм числі з 20. серпня ц. р. замітну статтю видатного німецькоо військового ґенерал-майора Гуґона Керхнаве, в якій він розбирає критично польський міт про визволення Відня польським королем Яном Собеским в 1683 р. Німецький військовий каже тут між іншим таке:

„Упродовж трохи не всієї своєї історії була Польща здебільша предметом, і то дуже часто — та зо своєї вини — безборонним предметом поступу інших, а дуже, дуже рідко противником з ініціятивою, тай то хіба лише з допомогою інших. А ця обставина не дає нам підстави говорити про якусь надзвичайну боєздатність поляків. Можливо хіба, що ще колись то, дуже давно, ще з моментом, коли то поляки всиступають у X. ст. на арену історичного життя в середущій Европі, вони визначалися кращими бойовими прикметами, бо інакше мабуть поляки не змогли би були заснувати своїх осель направду, доволі рідко заселених просторах по обидвох берегах Висли як останній слов'янський нарід тут. Отак при нагоді першої великої спроби їх бойової відпорности, отже в епоху наступу татарів у половині XIII. ст., поляки навіть не намагалися серіозно ставити опору татарським наїзникам. Вони не взялися за зброю і підчинилися татарам, і аж після того, як азійські наїзники покинули Европу, поляки почали посуватися далі на схід і наступати на ріжні обезлюднені простори Москви, а далі і на Україну. Але епохою, коли починається їх звязок з українськими козаками, татари і турки стають їм пограничними сусідами. Тоді одначе всі назагал дуже численні і криваві, пограничні бої з татарами **зводились трохи не виключно українськими козаками та українськими відділами,** що при допомозі німецької зброї боролися за поляків, хоч, щоправда, успіхами, що їх добули козаки, чванились опісля — поляки. Але вже в епоху своєчасних уній Польщі з Мадярщиною та Швецією почався її внутрішній розклад.

„А щодо боїв з турками, що то про них поляки люблять розповідати всякого роду леґенди та казки, очевидно, собі на вічну славу, то було воно в дійсності так:

„Ті турецькі бої це були властиво сутички з татарами, які підлягали султанові турецькому і які зазнавали тільки дуже невидатної допомоги зо сторони турецьких частин, причім треба сказати, що й тут усі добуті перемоги були заслугою українських козаків та звербованих німецьких полків. Бо в тім часі у поляків принялась уже загально мода, добувати перемоги во благо поляків — чужинцями.

„І не так то дуже інакше було і при славній на ввесь світ облозі Відня турками в р. 1683.

„Тут ось король Ян Собєський не мав з собою всього того війська, з яким він спершу вирушив на відсіч Відня. Його було властиво 40,000, але під Відень прибуло всього 28,000. Дотогож у властивім, перемогу оборонців Відня рішальнім бою, поляки взяти участи не змогли. Бо наступ їх кінноти був зазделегідь відбитий, так, що тільки при помочі чотирьох німецьких батальонів та при помочі українських козаків удалося нашим відбити протинаступ могутніх турецьких відділів. І щойно тоді, коли цісарські і німецькі війська здобули вершини на південь від долини Кротенбах та терен нинішнього Тіркеншанцпарку, значить уже тоді, коли головна битва була вирішена, вирядились поляки до бою знову, а ведена королем Собеським польська кіннота пустилась за втікаючими турками в погоню. Після тогож одначе поляки кинулися грабувати, де лише що було, а під зброєю лишились тільки німецькі полки й українські козаки, і треба було чекати аж цілий тиждень на те, щоби поляки стали знову спосібні до бою".

З німецької мови переклав
д-р Остап Грицай.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

16)

„Авжеж можу", вишкіряється циганка, „а що даси?"

„Доляр, американський доляр — два доляри"...

„Йой, ти падлоїде", кричить циганка, „за два доляри, скажім, і пса не принадиш, за два доляри, скажім, і корову не причаруєш".

„Десять долярів", шепче Гордубал розлючено, „десять, циганко!"

Циґанка разом заспокоїлась. „Давай сюди", каже й витягає брудну лапу.

Юраєві трясуться пальці, як він гарячково копається в грошах. „Але зроби добрі чари, циганко, не на одну ніч, не на місяць, не на рік — щоб серце помякшало, щоб язик розвязався, щоб мене радо бачила"...

„Гей", гукає циганка, „Ільку, запали вогонь!" Риється в мішку, руки має зморщені, як пташині кіґті. Ах, який сором! Небо темніє, буде буря. Роби, циганко, роби добре. — Ах, Поляно, диви, до чого ти мене довела!

Циганка бурмоче й кидає щіпки з мішка в казанок; гидко це пахне, а що то ця циганка шепче, трясе головою й чарує кіґтями — страшно Юраєві, хоч у землю провались. Це для тебе, Поляно, тільки ти, тільки ти — який гріх!

Юрай біжить додому, несе чари й біжить, буде буря. Стропою йдуть корови зо снопами, бігом біжать діти додому, здіймається курява. Засапаний відчиняє Гордубал фіртку й мусить опертись, серце йому бухає, це для тебе, Поляно. Нагло зо стайні вибігає трилiток, стає, ірже й скоком до воріт.

„О-го-го!" — кричить на нього Юрай і махає руками. З дому вибігає Поляна.

Кінь на дибки, крутиться, скаче по дворі, груди високо, риє копитами землю.

Десь тут узялась Гафійка, біжить через двір до мами, пищить зо страху й падає. Поляна скрикнула, Гордубал реве. Ноги мов деревляні, ані кроку не зробить. — Тут зо стайні летить Маня, білі рукави мають, догори зіпнявся кінь, але в його гриві вже висить хлоп, рве його, гей, не стрясеш, мов дикий кіт висить він на шиї. Кінь відскакує, кидає головою, викидає задком; бух, Маня на землі, але тримається за гриву й рве коня додолу. Щойно тепер розвязались Гордубалові ноги, він біжить до Гафійки. Кінь волочить Маню по дворі, але тут Степан сперся пятами й тягне, тягне за гриву. Гордубал притискає дитину до грудей, хотів би її віднести, але забуває — такий це погляд: людина й звірина. Поляна, руки на серці. Тут Маня голосно засміявся, заржав як кінь і бігом, скоком відводить пирскаючого жеребця до стайні.

„На, візьми дитину", каже Гордубал, та Поляна не чує. „Поляно, чуєш, Поляно!"

Уперше кладе їй Гордубал руку на плече. „Поляно, Гафійка"! Звела очі — ах, коли ти мала такі очі, коли ти дихала такими відчиненими устами? Яка ти стала гарна — а тепер це вже погасло.

„Нічого їй не сталось", бурмоче й несе хлипаючу дитину до хати.

Зо стайні виходить Маня, втирає рукавом кров із носа, випльовує кров з уст. „Вже все гаразд", каже.

„Піди", бурмоче Ґордубал, „ходи, Степане, наточу тобі води на голову".

Степан пирскає від розкоші під потоком води й широко, весело привкає. „Але то було, що?" — каже він жваво. „Пора його приходить, через те він такий дикий". Маня шкіриться, мокрий і розпалений. „Гей, це буде жеребець!"

Юрай хотів би сказати Степанові, ну, молодець ти, добре ти коника приборкав; та між хлопами — про це не треба говорити. „Буде буря", бурчить він і простує за стодолу. На півдні небо чорніє, лихі бурі приходять звідти. Жеребчикові прийшла пора, а що це значить, що чоловік ані ногою ворухнути не може, щоб оборонив дитину? Мабуть я вже старий, Поляно, чи що. Дивно, ноги задеревеніли, начеб їх хто закляв.

Господи, як чорно! вже й гремить. — Циганка чарує, а диви, он жеребчикові прийшла пора; а я не скочу коневі до гриви, нічого, лиш стою, вирячивши очі. Я ні, а Степан скочить. Чомуб не скакав, коли молодий? Ах, Поляно, Поляно, чом ти так дивилась, чом ти стала така гарна?

Вже воно тут, вже воно тут: буря — як сполошений кінь, під копитами іскри й рже. Вже не скочиш коневі до гриви, не питаються тебе ноги й самі виповідають службу. Не скочиш, не скочиш; то Степан. Фе, бридкі ці циганські чари; жеребчикові й так прийде пора. А ти думаєш: це Поляна. Так чом ти не скочив до коня? Дивиласяб Поляна, руки на грудях, а очі — як ніколи.

Юрай моргає, ані не чує теплих краплин на шиї. Небо рветься, дріск і туркіт, Гордубал хреститься й до ніг уходить йому поспіх. Ще ні, ще вилити до кропиви циганські чари. А потім скоком під клуню й виглядати, як на дворі хуртовина мете.

XII.

Де був би інакше? Заліз за стодолу й розмишляє. Наприклад думає: ну, хай буде так, хай я старий; але прошу красно, як воно так сталося? Живеш собі, нічого не знаєш, сьогодня ти такий самий як учора, й раптом — старий. Неначе хто тебе закляв. Вже не скочиш сполощеному коневі до гриви, не побєшся в коршмі; ти — підводиш дитину, замісць ловити коня. Можливо, що давніше я ловив би коня. А щоб ти знала, колись я і в коршмі побився, здорово побився, ні з ким іншим як з Ґеричем, спитайся Василя, Поляно. І раптом — старий. Поляна не стара.

А що, хай буде старий. Дитину також добре підвести. Ех, Поляно, міг би тобі показати, наприклад, який з мене газда. Могла би бути як панянка, дівчата до роботи, тільки командуй: гей, Марійко, сип курам, ворушись; Оксано, дай коровам води. Правда, три тисячі долярів мені вкрали, але ще маю сімсот, дещо можна би було почати. Е, серденько, не дурно я був в Америці; молодий, не молодий, а хоч довідався, як і що на світі. А що, мовляла, не виплатиться плекати корови, й теє й сеє — щож, то треба вміти продати.

(Далі буде).

• З ДНЯ •

ЗА ВИЩИЙ ЖУРНАЛІСТИЧНИЙ РІВЕНЬ.

Нині такі часи, що треба бути особливо обережними з осудами інших людей. Зокрема не слід свавільно закидати іншим „чужоагентства", „провокаторства", чи „фашизму". А вже суспільним злочином треба вважати те, коли ці неоправдані закиди робиться англійською мовою. Коли хтось прилюдно англійською мовою свавільно закидає якійсь особі, чи противній політичній групі, „чужоагентство", він дає тим у руки зброю нашим ворогам, які опісля використовують це для своїх цілей. Бо чи є що лекше для москаля, поляка, чи кого іншого, як доказати чужинцеві на основі українських таки обвинувачень, що ціле українське питання, це „інтрига німців"?

Деякі наші часописи так поступають, а наші вороги пильно складають це докупи, сортують, укладають у томи і предкладають це перед чужинецькими міністерствами. А ці вже роблять з того свої власні висновки. В той спосіб ми витереблюємо себе і в самій основі вбиваємо власну справу.

ДЕМОКРАТИЗМ У ПРЕСІ.

Демократична ґазета повинна містити ріжні думки, ріжні переконання; навіть такі, з якими сама не погоджується. Візьмім котрунебудь американську газету, то побачимо, що там також є ріжні думки і ріжний підхід до справ. „Ню Йорк Таймс", наприклад, в часі громадянської війни в Еспанії мав там двох кореспондентів, які представляли справи з ріжних боків: Карей представляв з Франкового боку, а Метюз представляв з боку валенсійського уряду. Колиб хто хотів при помочі газетних уривків „доказати", що „Ню Йорк Таймс" вцілості виправдує й обороняє ген. Франка, міг би це дуже легко зробити на основі дописів Карея. Подібне міг би зробити інший на основі дописів Метюза. Але чи воно відповідалоб правді? „Ню Йорк Ворлд Телеграм" має також найріжнородніших коментаторів і колюмністів, як Гю Джансон, Гейвуд Брун, Вестбрук Пеґлер, Реймонд Клепер і інші. Всі вони ріжняться у своїх поглядах на ріжні суспільні справи. Гейвуд Брун і Клепер піддержують теперішній американський уряд, Гю Джансон і Пеґлер — його гостро критикують. Два перші є якби за участь Америки в европейській війні; два другі є за повну невтральність.

ЦЕ НЕ ДОКАЗИ.

Колиб хто на основі уривків хотів доказувати напрямок згаданих часописів, то міг би „доказати", на переміну, що „Ню Йорк Таймс", чи „Ню Йорк Ворлд Телеграм" є або фашистівські, або комуністичні, або капіталістичні, чи демократичні, а навіть католицькі, жидівські, протестантські і що хочете.

В „Ню Йорк Таймсі" з 6. вересня ц. р. є такий голос: „Не погоджуючися з виразом „збожеволілий на війну світ" Роберт Бейкер каже, що так звані мирні нації повагно бажають миру. На нещастя, справи не є такі прості в тім скомплікованім світі. Ми можемо симпатизувати з Польщею в її теперішнім положенні і таврувати Гітлера, та не забуваймо того, що Польща сама охотно викроїла кусок Словаччини шляхом агресії, як бачила, що це їй пройде безкарно. Важити моральні засади народів Европи це безнадійна справа. Як високими були ті засади аліянтів, коли вони відмовили помочі демократичній Німеччині? Як моральним були цілі британських „торів", коли вони фінансували Гітлера і помагали йому зброїтись? Таких речей можна наводити цілий ряд..."

Чи з цього цитату можна заключувати, що цілий „Ню Йорк Таймс" так думає? Саме редакція „Н. Й. Таймсу" думає навпаки.

ЩО РІШАЄ.

Нечесно поступають ті, що осуджують даний часопис на основі уривків з поодиноких статтей. Рішальним у даній газеті є редакційні статті. Хоч навіть у редакційних статтях можна нераз висказатись позитивно про щось з певної політичної чи релігійної струї, то проте вцілості не заявлятись за неї.

Як сказано, в нашій політичній боротьбі деякі люди й установи не керуються відповідними засобами. Вони свої „докази" опирають не лиш на уривках ріжних дописів, а деколи навіть на... оголошеннях. З другого боку вони іґнорують редакційні статті й офіційні резолюції даних ґазет і противних їм установ. Колиж їм хтось ті статті і резолюції підносить перед очі, вони називають це „маскуванням".

В нинішню ґрізну пору ми мусимо залишити такі способи боротьби, бо вони підкопують нашу справу в основі.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ БЕЗПЕЧНІ.

Головний адмірал Еріх Редер, головний командант німецької маринарки, видав у Берліні заяву, що американські кораблі не будуть атаковані субмаринами, якщо застосуються до міжнародніх постанов і правил.

ПРАЦЯ ДЛЯ... ТРЕТЬОГО ПОКОЛІННЯ

Питання каналу Сян—Дністер і Дністер—Прут. — Зредукований імперіялізм. — Конкуренція на европейську міру. — Помисл це ще не проект. — Час і гроші. — Вигляди.

Від часу, коли почалися роботи над будовою т. зв. німецької водної маґістралі з Північного до Чорного моря здовж ріки Райн — Майн — Дунай, чимраз частіше подибується в польській пресі вістки про ріжні наради, а навіть своєрідні маніфестації, звязані з концепцією будови конкуренційного водного шляху Балтійське—Чорне море ріками: Висла, Сян, Дністер, Прут і Дунай.

Помисл не новий. Над полученням Висли з Дністром мікували вже в часах історичної Польщі, а за австрійських часів появилися навіть відповідні **закони** в роках 1901 і 1903. Життя набрала ця думка щойно по великій війні, коли головна вісь цього шляху — Висла знайшлася в цілості в польській державі, а цілий шлях мав би переходити тепер тільки через дві держави, тобто Польщу й Румунію.

Шукаючи причин, чому Польща не приступила досі до будови цього шляху, знаходимо їх дві: 1) завелика диспропорція між потребами, які видвигає це діло й засобами, якими Польща диспонує та 2) брак зрозуміння для великих інвестицій, яких потреба не нагла, а користі з них прийшли би щойно за... кількадесять літ. Зокрема нехіть до каналу Висла — Дністер базувалися це й на інших, чутевих основах. Багато поляків, які хотілиб **бачити Польщу в її історичних границях, вважають, що природним полученням Балтику з Чорним морем є шлях Висла — Буг — Припять — Дніпро.**

Вони дивляться на шлях Висла — Дністер — Прут, як на обяв добровільної **редукції імперіяльних плянів** Польщі.

Річ ясна, задум будови водної трансверсалі В—Д—П має на меті подібні суто імперіяльні цілі, як будова німецької трансверсалі Р—М—Д. Справа йде про будову Великої Польщі; при реалізації цих плянів саме Польща малаб стати — замість Німеччини — тією потугою на сході Европи, довкола котрої малаб бути створена вирішна в тій частині світу польська політична система. З тієї перспективи тим більше зрозумілим стає, чому поляки борються з таким фанатизмом за виключну польськість Галичини. Бо Галичина — це м. ін. також Дністер, отже й єдина в тих умовинах можливість водного доступу до Чорного моря.

Останні події в безпосередньому сусідстві Польщі й близкавична будова шляху Райн — Майн — Дунай зчинили, що широко закроєні пляни про плавбу по Дніпрі треба було відложити, а взятися до діла на скромнішу мірку — полученням Висли з Дністром. Всеж таки, коли в половині минулого літа читали ми в польській пресі про наради громадських чинників у... Рудках саме на тему каналу Сян — Дністер, ба — навіть про святочне переливання води з Сяну до Дністра (!) — могли ми вважати це за нормальну в нас „діяльність" провінціяльних „діячів". Навіть наради в воєвідському обсязі не могли впевнити нікого в близьку реалізацію цього діла, коли цей „хтось" визнавався у правдивих вимірах цього задуму. Але коли румунський міністер заграничних справ Ґафенко підчас своєї візити в Варшаві дня 6. березня ц. р. в розмові з варшавськими журналістами відкрив, що ця справа вже є темою розмов польських і румунських знавців — то про **можливість приступлення до будови** шляху Висла — Дністер — Прут ріште вже зовсім поважно. Мін. Ґафенко казав:

„..Є ще проект получення каналами Висли з Прутом, щоби в цей спосіб створити водний шлях від Балтійського до Чорного моря. Цей проект просліджують знавці в Польщі й Румунії. Ми устійнили, що треба приступити до якнайскорішої реалізації цього проекту, при чому першою фазою цеї реалізації буде приступлення Польщі до реґуляційних робіт у горішній частині Висли і Румунії на Пруті"...

Така заява румунського міністра загр. справ підчас візити, що мала на меті поширення і скріплення військового й політичного союзу та обернення його лицем до Заходу, дозволяє зробити ось які висновки:

1. Канал В—Д—П має бути природним вязанням політичного союзу обох держав, що злучить контраґентів в одну ґеополітичну цілість.

2. Цей канал набирає через те величезного **політичного** значіння, які навіть передовсім **політичне** значіння має будова каналу Райн—Майн—Дунай.

3. І під оглядом політичним і під оглядом господарським буде він конкуренцією для каналу Райн—Майн—Дунай.

Політичного значіння польсько-румунського водного шляху не скриває й польська преса.

Стільки про широкі польські задуми. Але як справа виглядає на ділі, у практиці?

Звернемо увагу на одне: від самого початку уникаємо слова „проєкт", а пишемо з розмислом слова: „концепція", „задум" і т. д. Мусимо це вияснити. Слово „проєкт", уживається на означення виробленого пляну, що на його основі приступається до виконання наміченого діла. Отже в тому значінні **проєкту будови получення Висли з Прутом нема досі ні виправцьованого ні тим більше затвердженого.** Найобширніший досі нарис проєкту проф. Матакевича, зроблений ще в 1927 р. (як це він сам пише в праці „Дрогі водне... і т. д.", Львів, 1938) **без ґрунтовних помірів і без ґеольогічних дослідів,** а тільки на основі **топографічних мап у скалі 1:25000.** Не устійнено ще навіть траси, куди мають перебігати канали Сян—Дністер і Дністер—Прут. У висліді неможливо зробити навіть приблизного коштопису. На саме виконання всіх **підготових праць треба** (як пише проф. Матакевич) принайменше **3 роки!** Праці, які наближають до деякої міри реалізацію шляху В—С—Д—П, а які вже ведуться — це реґуляція й каналізація середнього біґу Висли. Ось і все.

А до зроблення булоб ось що:

1) Вступні досліди, поміри, виконання проектів і коштописів.

2) Реґуляція 650 км. Висли (до гирла Сяну), 137.3 км. Сяну й 269.6 км. Дністра на малу воду (щоби плавба моґла відбуватися і в літні, сухі місяці в році).

3) Каналізація Сяну й Дністра.

4) Будова канулу Сян—Дністер, довжини приблизно 110.7. км.

5) Будова каналу Дністер-Прут, коло 44.4 км.

6) Будова водної каналу до Львова коло 40. км. Решта праць випадає на території Румунії.

Не входячи в технічні подробиці тих робіт, скажемо тільки, що згідно з обчисленнями проф. Матакевича **малиб вони тривати 28 літ і коштувати 700 міліонів злотих.** „Ладний" гріш і немений „файний" кусок часу! Всеж у своїм образкуне не міг проф. Матакевич узяти під увагу ріжних технічних несподіванок, які в таких великих підприняттях завжди появляються, не говорячи вже про політичні несподіванки, які в ході кількадесятьох літ теж можуть трапитися.

Німецька лінія Р—М—Д має бути покінчена в ході найближчих 4 років. Важко буде Польщі цю віддаль у часі та заавансування німців у реалізації свого пляну догнати й перегнати. І хто зна, чи не тому справа будови великої польської водної трансверсалі в останніх місяцях знову притихла. Здається, що поляки вважають ці перегони безнадійними і їх залишать, зате мабуть будуть намагатися знайти вирівняння на якомусь іншому терені.

У всякому разі ці задуми настільки цікаві, що варт їм було призначити трохи більше уваги. Також на плечах великих европейських рік іде завзяте змагання за дальше володіння над Европою — і світом.

Л. С.

КОРОЛЬ НА СЛУЖБІ.

З газовою маскою на плечах і в уніформі маршала Королівської Повітряної Сили король Джордж відвідує стацію Повітряної Сили. Направо сер Гю Довдінг, головний командант.

ГРАДОВА БУРЯ НАД ЗБОРІВЩИНОЮ І РАДЕХІВЩИНОЮ.

На днях перейшла над Озірною, пов. Зборів, градова буря і знищила збіжжя на 25 проц. Підчас бурі грім убив 19-літнього Б. Сухецького, який вертався з худобою з поля і сховався до хати одного господаря. В селі Цецовій, пов. Зборів, грім убив Ілька Саницького. Крім того від грому згоріло кілька будинків, вартости 1,820 зл. — В селі польських кольоністів Мазяриям, пов. Радехів, град знищив засіви на просторі 120 га на 90 проц., в кольонії Грициха на 20 проц. Буря понищила теж господарські будинки.

ПОЖЕЖА У БУДЬКОВІ.

Дня 19 червня біля полудня, коли все населення було в полі, вибухла в Будькові мабуть із дитячої забави грізна пожежа, що знищила 7 господарств. Рятувати іздила можежна сторожа аж з Бібрки (10 клм.). Пожежа зробила великі шкоди, бо поки люди збіглися з поля, було вже пізно рятувати. Справникові місцевої кооперативи, Миколі Закалюжному, згоріло не лише ціле господарство, але у вогні згинули дві корови й бик.

СТАРИЙ ВОВК І БАРАН

Довго вовк ходив по світі,
Жер овець і жер їх діти,
Аж на старість занеміг
Та ослаб, що падав з ніг.

Щож тут бідному робити?
Хоче їсти, хоче пити,
Але як їжу знайти,
Як він ледви може йти?

Аж тут зирк, іде баран
Гордий, пишний, наче пан,
Гей, баране! вовк кричить,
Стогне, йойкае, пищить.

Гей мій друже! потрудись
І до мене наблизись!
Я овець уже не їм,
Будь приятелем моїм!

Подивися, я старий,
Вже беззубий і слабий,
Щоб хотів баран зїсти,
То не маю чим погризти.

Бе! баран наш закричав,
Як би ти ще зуби мав —
Ти би в дружбу не просився,
Моїм мясом покріпився!

Кожний грішник, як старий,
Просить помочи людей,
Молиться: Помилуй, Боже!
Не грішить — бо вже не
[може!

Так йому баран сказав
І до дому почвалав.

М. Магир.

„АМЕРИКА".

Патриція Марія Донели, 19-літня дівчина з Дітройту, оголошена в Атлентик Сити „Панною Америкою" в 1939 р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Триквартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 16. вересня, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Проситься всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць явитися на збори, бо є важні справи, котрі відносяться до кожного члена і члениці. Довгуючим членам пригадується, щоби вирівняли свої залеглости. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. Не явившийся на збори член Братства підлягає карі після статуту. — Іван Сидор, предс.; Антін Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 17. вересня, в парохіяльній гали, 803 Фронт стр.; у 2. годині пополудні. Проситься членів прийти на означений час той вирівнюйте свої вкладки так, щоби не було потім нарікання, як когось суспендується. Також проситься родичів, щоби платити вкладки начас як за дітей так і за себе, бо ви члени домагаєтесь, щоби уряд поступав після статуту. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 7. ввечір, в гали 127 Парк ул. Проситься всіх членів прибути точно начас, бо є важні справи, над котрими треба, щоб усі члени передискутували, заки зацаде ухвала. Є члени, котрі люблять передавати свої вкладки іншими членами, тож тим разом нехай самі прийдуть, то тимбільше буде нагода порозумітись в справі теперішньої хвилі в наших рідних сторонах. Члени, як місцеві так і позамісцеві, котрі мають якусь справі з відділом, розуміється перед зборами, то прошу голоситись до секретаря: M. Sampara, 34 York St., II floor, New Haven, Conn. — Г. Хомета, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

БОСТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Евгена Коновальца, від. 238., відбудуться в неділю, 17. вересня, в церковній гали зараз по відправі. Проситься всіх членів і членок, старших і молодших, прийти на ці збори. Кожний член Союзу повинен бути здисциплінований та почуватись до громадянських обовязків, бо не. тільки управа відділу має все виконувати, але і все членство має помагати. Лише тоді будемо цінити краще організацію та впишемо всіх своїх дітей до У. Н. Союзу. Хто залягає з вкладками, повинен їх вирівняти; хто залягає вкладку, робить неприємність секретареві. Майже всі члени нашого відділу є точні в плаченню своїх місячних вкладок. Управа просить всіх своїх членів, щоби в цім осіннім сезоні кожний член приєднав до свого відділу бодай одного члена, старшого або дитину. Тоді мажемо сказати, що ми сповнили свій обовязком зглядом Батька-Союзу. Подбаймо, щоби асекураційні компанії не заманювали наших братів робітників; найдешевша асекурація є в У. Н. Союзу! — П. Мороз, гол.; Й. Берберлицький, кас.; Н. Давискиба, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Квартальні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінвич Еве. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти начас, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби прийшли й вирівняли свої довги, бо в противнім разі поступиться після статута. На збори приїде окружний організатор У. Н. Союзу, п. А. Маланчук. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 277., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в гали Укр. Горожанського Клюбу. Взивається всіх членів прибути начас, бо будуть деякі справи до полагодження. Дорогі члени, гарячі місяці вже проминули, а тепер кожний член повинен взятися до праці і приєднати якнайбільше число нових членів для відділу і У. Н. Союзу. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости позмозі, аби не бути суспендованим. — М. Курдина, предс.; Н. Хорнат, кас.; П. Курко, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні звичайні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 7. вечором, під ч. 847 Н. Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори, бо є багато важних справ до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівняти свій залеглий довг. — С. Чорномаз, секр.

ІРОНДЕКВІТ, Н. Й. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в тов. Дронє в пятницю, 15. вересня, в год. 7:30 ввечір. Проситься членів прибути нaті збори бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член на зборах заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — Н. Головка, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Триквартальні збори Сестрицтва Любов, від. 37, відбудуться в пятницю, 15. вересня точно в годині 7-мій вечером в У. Н. Домі. Проситься всіх члениць прибути і вислухати справоздання контрольної комісії, як також будуть інші справи. Довгуючі мають вирівнати свій довг бо будуть суспендовані. Нових члениць принимаємо без вступного до У. Н. Союзу і до Сестрицтва Любов. — А. Пограничнa, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори бр. св. Юрія від. 239 відбудуться в суботу, 16. вересня точно в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. На порядку нарад дуже важні справи у справі нових чпеів. Тому приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

ДОМАШНІЙ ДИРЕКТОР.

Сер Волтер Кірк, 62 роки, іменований директором домашніх сил. Він у часі світової війни служив чотири роки у Франції і був у ріжних кампаніях в Індії та на Близькім Сході, діставши багато відзначень.

УСПОКІЙТЕСЯ ПЕРЕД ІЖЕЮ!

Як ви надто втомлені, або зденервовані, то не сідайте негайно до столу їсти, бо можете себе загнати в гріб. У втомленої або зденервованої людини шлунок майже не працює. А коли раптово переповните його поживою, то він ще не зараз може розпочати травити її. А тимсамим пожива псується, розгниваєтьcя, і власне це може вам дуже пошкодити. Тож зараз по тяжкій праці, по довгім та шпаркім ході, або по зденервуванні не їджте! Сядьте або ляжте й відпочиньте хоч чверть години й успокійтеся перед іжею!

Також не добре й коням, волам та іншим звірятам давати їсти або води, коли вони дуже втомлені. Хай хоч кілька мінут відпічнуть, а тоді безпечно буде.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМІВ.

В суботу, 17. червня, перейшла над Бібркою велика злива з громовицею. Під самим містом ударив грім у залізні вили, що їх ніс молодий господар, поляк Леґендзевіч, якого не пощастило відрятувати. Трохи дальше в долині вбив грім коня якогось господаря з Воловогo. Буря потягла на захід та коли переходила понад Будьковом, грім ударив у вили молодого господаря Осипа Павука, що згинув на місці. Павук був у мин. руці справником кооперативи „Власна Поміч".

Повинна...

— Панно Сальцю, жінка повинна бути схожа до чаю...
— До чаю?
— Так. Повинна бути пахуча, солодка, гаряча і не повинна довго натягати...

Обурений.

— Не можу вам, дідусю, нічого дати, — каже прохожий до жебрака, — бо сам нічого не маю...

— А то чому не візьметеся, пане, до якоїсь роботи, питає обурений жебрак.

ЯК ДІТИ ЗА БАТЬКІВ ПОКУТУЮТЬ.

Коли батько й мати, або одно з них, не мають поміркованости, живуть розгульно та витрачують забагато своєї життевої сили, то можуть сподіватися хирлявих дітей. Бо власне тільки такий батько і тільки така мати можуть дати своїм дітям багато життевої сили, що й самі мають її подостатком. З доброго зерна — здорова ростина. З цілком здорового зародку буде й здорова дитина. А щоб зародок був зовсім добрий, то потрібно, щоб і він мав у собі багато життевої сили, чи то електрики тіла. Ну, а відомо, що хто марнує свою життеву силу розпустою, той убогий на життеву силу. Той не може вивінувати життевою силою вже з самого зародку і своєї дитини.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(78)

Саме в цій хвилині, коли Тарзан зо своїми приятелями мав видістатися з тих пекольних мурів на волю, двері їхньої кімнати відкрились на оцтіж, а в них показалася страшна фігура королеви Мінофри. Королева все була страшна. Але тепер вона була жахлива: ціла її сторона голови була облита кровю.

В очах королевої був жах смерти. Всі приявні замовкли в зчудуванні. Та найбільше заляканий був король Форос, котрого Тарзан звязав і заткав йому рот. Королева хвилинку вдивлялась у приявних. Тарзан слідкував пильно за нею. Втім вона бистро обернулась і закрила за собою двері.

Тарзан кинувся до дверей, догадуючися, що це означає. Та це було запізно. Королева закрила двері і миттю засунула грубу засуву. Вони були зловлені. Даремно Тарзан напирав своїм тілом на двері. Двері були сильні і сильною була засува. Великий переляк опанував Вуда і Ґонфадю. Про короля вже й не говорити.

Замкнувши двері, королева вибігла на коридор і наробила великого крику. На цей крик почали вибігати на коридор ріжні особи, серед них озброєна сторожа. Почалось брязкання зброї. Ціла палата заметушилась від людей. „Ми схопили, все пропало!" Дійсно, видавалося, що все пропало, а їх години почислені.